

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної конференції
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ГАСІННЯ ПОЖЕЖ
ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

09-10 квітня 2020 року

Черкаси – 2020

(проливом) аміака : утв. М-вом по чрезвыч. ситуаціям Респ. Беларусь 07.07.2008 г., № 89 // Нац. реєстр правових актів Респ. Беларусь. – 2008. № 8/19152.

3. Методика расчета сил и средств для постановки водяных завес при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций, связанных с выбросом (проливом) хлора : утв. М-вом по чрезвыч. ситуаціям Респ. Беларусь, 27.09.2011 г., № 210.

УДК – 629.014.8

ОСОБЛИВОСТІ ГАСІННЯ ПОЖЕЖІ ТА РЯТУВАННЯ ЛЮДЕЙ У ВИСОТНИХ БУДІВЛЯХ

*Василь КРИШТАЛЬ, Дмитр ФЕДОРЕНКО, канд. істор. наук,
Олександр БОГОМОЛОВ,*

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України

У зв'язку із значним зростанням обсягів висотного будівництва проблема пожежної безпеки хмарочосів набуває особливої актуальності і гостроти. Особливість пожежної небезпеки для людей, що знаходяться у висотних будівлях, полягає в тому, що в порівнянні з малоповерховими будинками тут значно ускладнюється евакуація людей, а також зростає складність боротьби з пожежами.

Висотні будівлі в силу своєї специфіки мають велику ступінь потенційної пожежної небезпеки в порівнянні з будівлями нормальної поверховості.

Характерні пожежі в Росії та Україні:

1. пожежа в готелі «Росія» 25 лютого 1977 року. Всього на пожежі в готелі «Росія» було врятовано понад 1000 осіб, 42 людини загинули, 52 людини, у тому числі 13 пожежних, одержали травми. На місці пожежі було кинуте сили і засоби Москви і Московської області - в цілому до 1400 співробітників пожежної охорони, 35 автоцистерн з водою, 61 автонасос, 19 автодрабин. На гасіння було подано 97 водяних стволів.

2. затяжна пожежа на Останкінській телевежі 27 серпня 2000.

3. велика пожежа у висотному житловому будинку м. Одеса.

В даний час в Україні спостерігається найбільша коли-небудь зафіксована ймовірність загибелі людей при пожежах - 0,0001 на одну людину в рік.

При пожежах у висотних будівлях відбувається сильне задимлення сходових клітин і приміщень, швидке поширення вогню. У цих умовах гасіння пожежі та евакуація людей з верхніх поверхів викликає великі труднощі. Наявні в даний час пожежні технічні засоби і системи протипожежного захисту висотних будівель не повною мірою задовольняють вимогам до протипожежної безпеки висотних будівель, тому вдосконалення їх конструкції та підвищення ефективності їх застосування є дуже важливим завданням.

До числа проблем, що виникають при будівництві висотних будівель, що потребують обов'язкового обліку, розгляду і вирішення, слід віднести наступні:

- можливість використання з метою пожежогасіння внутрішнього протипожежного водопостачання на етапі будівництва;

- ймовірність впливу небезпечних факторів пожежі на людей;

- наукове обґрунтування забезпечення пожежної безпеки;

- неприпустимість відхилення від затверджених проектних рішень і зміни їх у процесі будівництва, тому-що при обґрунтуванні забезпечення пожежної безпеки допускається використання ліфтів для скорочення часу евакуації, незважаючи на те, що практика гасіння та історія пожеж не тільки у висотних будівлях, але і в будівлях підвищеної поверховості, свідчить про неодноразові випадки загибелі людей в ліфтах у результаті впливу на них небезпечних факторів пожежі, падіння ліфтів з трагічним результатом (як приклад можна привести пожежу на Останкінській телевежі в 2000 році, при використанні ліфта загинули двоє пожежників і евакуйованих);

- організації і тактики гасіння виниклих пожеж у висотних будівлях;

- відсутність сухотрубів і насосів-підвищувачів;

- відсутність автоматичних установок пожежної сигналізації, що збільшує час виявлення та розвитку пожежі;

- відсутність автоматичних установок пожежогасіння;

- відсутність альтернативних шляхів евакуації робочого персоналу;

До числа проблем, що виникають при експлуатації висотних житлових будинків, що потребують обов'язкового обліку, розгляду і вирішення, слід віднести наступні:

- порятунок людей з верхніх поверхів за допомогою автодрабини практично неможливо, тому що найвища автодрабина - 100 метрів. У гарнізонах ОРС ЦЗ суб'єктів України в основному на озброєнні є пожежні автодрабини з максимальним вильотом стріли 30 і 50 метрів, також слід врахувати, що відповідно до вимог Наказу № 312 МНС України від 07.05.2007 року «Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС (частина перша для підрозділів державної пожежної охорони)» працювати на автодрабині (автопідйомник) при швидкості вітру понад 10 м / с заборонено;

- потік евакуйованих з основних шляхів евакуації дуже великий (як правило, у висотних будівлях можуть одночасно перебувати близько 1000 осіб), злиття людських потоків на шляхах евакуації дуже велике. При такій великій кількості евакуйованих уникнути паніки і тисняви просто неможливо;

- тактико-технічні характеристики пожежних насосів, встановлених на основних пожежних автомобілях, не дозволяють подати воду на верхні поверхи для цілей пожежогасіння, до того ж при підвищенні тиску більше 10 атм. напірні пожежні рукави можуть прийти в непридатність.

Ситуація, що склалася в Україні з протипожежного нормування безпеки людей вимагає нових ідей, підходів і технічних рішень. Одним з головних принципів протипожежних норм та вимог повинен бути пріоритет безпеки людей як державного завдання, необхідна методика організації проведення рятувальних робіт і тактики гасіння пожеж у висотних будівлях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Клімушін Н. Г., Кононов В. М. Гасіння пожеж в будівлях підвищеної поверховості. М.: Стройиздат, 1983.

2. Ройтбурд С. М., Холщевніков В. В. Безпека евакуації людей з багатоповерхових будинків. Перспективний аналітичний огляд. М., 1979.